

BEKÜLDÖTT KÖNYVEK

Szász Károly: „*Magyar fa sorsa*“. *Makkai püspök Ady-könyvének bírálata*. Budapest, 1927. 12° 39 l. – A füzetten szemben meddő volna a Széphalom nyilvánvaló állásfoglalását ismertetni. Főleg az is, hogy Makkai Sándort megvédjük az effajta vádakkal szemben: „Ugy látszik, hogy a kóros akaratgyengeség teszi képtelenné az e ponton talán sajnálatraméltónak mondható Makkai Sándort arra, hogy ellenálljon az erkölcsi rút és gonosz kísértésének ... A lelki ragály is, amilyennek tartjuk az adyismust, csak azokat ragadja és rontja meg, akiknek lelke hajlamos rá. Csuda-e, hogy az Ördögszekér írójának szellemi és morális lény a nemzeti multat nem szerető, sőt átkozó Adyval együtt elfordul a nemzeti költészet szent és szép hagyományaitól – hazafias érzésben, erkölcsi felfogásban, esztétikai ízlésben – Adyt, mint a nagy disharmonia keresőjét, óriási zseninek hirdeti irodalmunkban, benne látja egyetlen igazi vallásos költőnk, élvezettel habzsolja az Ady-versek nyelvének sok összevisszaságát és erőszakolt, affektált formáit, s nagy és értékes tanulságokkal teljesnek mondja a Vér és arany szerencsétlen poétájának költészetét a magyar ifjúság számára! ...“ Az illusztris szerző kis füzetét könnyen arra a sorsra jut – „Ady-támadók sorsa“ – hogy az Ady-propagandát szolgálja: annyi szép strófát idéz „horribile dictu“ Adyból, hogy végül is az elfogulatlan olvasót reaszuggerálja Ady olvasására. Ady támadóinak hatásosabb fegyvere lehetne, de nem mernek élni vele: Ady agyonhallgatása. Pascal megmondotta: Le silence est la plus grande persécution. De csak akkor, ha az agyonhallgatott számosabbak.

z. b.

Magyar Irás, 1927. évf. 6. sz. Szerk. Raith Tivadar.

Neuhauser Frigyes: *A zirci német nyelvjárás hangtana*. Budapest. 1927. 8°, 66 l. – Doktori értekezés.

Tóth László: *Garampi bécsi nuncius jelentése a Gergely-féle naptárreform végrehajtásáról a birodalomban*. Budapest, 1927, 4° 7. l.

Kolosváry Bálint: *Magánjog*. Vezérfonal a magyar magánjogból tartott egyetemi előadásokhoz. Második, részben átdolgozott és bővített kiadás. Budapest, 1927, 8° 492 l.

Travnik Jenő: *Wolfram Parsivaljának bevezetése*. Az eredetiből fordította és bevezetéssel kísérte –. Győr, 1927. 8° 8 l.

Béla v. Pukánszky: *Die Druckerei Brewer in Leutschau*. Sonderabzug aus dem Gutenberg Jahrbuch, Mainz 1927, 4° 5 l.

Dr. Hankó Béla: *A megújulás*. Elvesztett testrészek visszaszerzése, idegen testrészek átültetése. Budapest 1927. 8° 185 l.

Eötvös Füzetek. VIII. sz. – Szádeczky-Kardoss Elemér: Az erdélyi eocén petrogenézise. Budapest, 1926, 8° 118 l.

Vargha Gyula: *Hamvadó tüzek*. Költemények 1922–1926. Budapest 1927, 8° 414 l. – A M. T. Akadémia kiadása.

Nagy Sándor: *Ady Endre költészete*. Budapest, 1927, 8° 129. – Lapos és száraz, közhelyekkel teli könyv, nem méltó a témához, de szorgalmas munka eredménye. Ilyen semmitmondó frázisok vannak benne: „Ady költészete individuális szubjektív koncepció, materiális és naturalista elemekkel“: „szelleméből hiányzik a képzelet röpkésége.“ Végző konklúziója: Ady „egy, nem épen tökéletes, de modern egyéniség hatását érezteti!“ Ezért a tanulságért kár volt 129 oldalt megírni.

g. p.

Tonelli Sándor: *Emberi problémák*. Szeged 1927, 8° 259 l. – A kötele első tanulmánya (Az összetett ember) eredetileg a Széphalom 4–6. sz.-ban jelent meg.

Balaton. A Balatoni Szövetség hivatalos értesítője 1927. július.

Közgazdasági Szemle. Szerk. Heller Farkas. Budapest, 1927, 5–6. sz. Navratil Ákos cikkéből (Közgazdaságtan és filozófia): „... bizonyos, káros irányban tényleg túlbujánczott. materialis hatás ellenhatásaként nálunk, különösen a szellemi tudományokban, nagyon is szokássá vált a materiális fejlődési tényezők hatását a szellemi tényezők hatásával szemben lebecsülni. Óhajtandó, hogy ez, legalább a közgazdaságtanban, ne történjék meg.“ Az is óhajtandó volna, hogy a mamaterializmus apostolai megtanuljanak élvezhetőbb modorban írni; mint Navratil Ákos.

Kőrösi Csoma-Archívum. Szerk. Németh Gyula. II. kötet 3. sz. – A füzet a magyarországi turkologia és a magyar-keleti vonatkozások bibliográfiáját hozza Moravcsik Gyula összeállításában.

Szerb Antal: *A magyar új romantikus dráma*. Budapest, 1927, 8° 31. – Meglepő, indokolatlan és el nem fogadható a szerzőnek ez a kijelentése: „... Whitmant és Venhaerent minden genialitásuk dacára sem tudjuk igaz költőknek tartani.“

Ethnographia. Szerk. Solymossy Sándor és Bátky Zsigmond. Budapest, 1927, 1. sz.

Losonczi Zoltán: *Bél Mátyás és a magyar tudomány*. Bp. 1927, 12° 18 l.

Szendrei Zsigmond: *Falucsúfolóink*. (Tipusok és tipikus motívumok.) Bp. 1927. 8° 12 l.

Debreczeni Szemle. 1927 ápr.–máj. – A debreceni tudományos folyóirat legközelebbi programjából idézzük a köv. sorokat: „Legközelebb a Szemle minden előfizetője meg fogja kapni egész oldalas műmellékleteink két sorozatát művészi levelezőlapok alakjában. Tervebe van véve egy pályaválasztási tanácsadóciklus rendezése is, amelyre előfizetőink szabadjegyet kapnak.“ Ezek után már csak a füzértánc következtetik ... Kultúra füzértáncal.

Marót Károly: *Aus der Frühzeit der Epik*. (Pubbl. della Università Cattolica del Sacro Cuore, VII. köt. = Raccolta, Ramorino, 581–602. l.) Milano, 1927. – A költészetnek az életet kell a termő lélekből élettelen formában kivetítenie s másokban felidéznie. Az eposz kiélezett esete ennek az általános követelménynek. Homeros nagyszerűsége épen az egyensúlytartás, amely távol az élet naiv érvényreengedésétől (az „Erzähungszauber“ formájától), a gondolatot sem engedi az éhenhalás ellenére túlságosan elhatalmasodni. Így pl. az Ilias meséje egy, a görögökre döntő vereség leírásával az élethangulat teljes lerontását követelné, ám az eposz, mint elevenebb hatóeszközt, a győzelmes párviadalok leírását részesíti előnyben. Elméleti alapjaiban a dolgozat értékes kiegészítése a szerző apotiori ahisztórikus poétikájának. (V. ö. Széphalom Könyvtár 2.). A cím természetesen nem az eposz régebbi, hanem a lelkileg előbbvaló (primitívebb) fokozatait sérti.

Uj francia költők. Molnár József, Tamás Aladár fordításai. Uj Föld kiadása. Bpest, 1927, 4° 71 l.

Gyulai Pál *Kritikai Dolgozataink újabb gyűjteménye*. 1850–1904. Budapest, M. T. A., 1927, 8° 425 l. – Az Akadémia nagy szolgálatot tesz Gyulai Pál elszórt munkáinak összegyűjtésével. Bár minél több jelelnék meg Gyulaitól és minél kevesebb Kéky Lajostól az Akadémia égíse alatt! Egy mondat az új kötet polemiaiból: „Nálunk nem Kazinczy volt első hirdetője, a költői szabadságnak; nép- és műköltészetünk századok óta gyakorolja s ez előtt két századdal Gyöngyösi már elméletét is megírta.“ (320. l.)

Kogutowicz Károly: *Szeged emberföldrajzi problémái*. Szeged, 1927, 8° 20. l.

Folia Entomologica Hungarica a Societate Entomologica Hungarica edita. Budapest, vol. I, fasc. 3. Szerk. Jablonowski József. – A Magyar Rovartani Társaság igen helyesen belátta, hogy vannak hazai tudományok, amelyekben a kizárólagos magyarnyelvűség ártalmára van a magyar kulturának.

A magyar könyvtárak gyarapodásának *Központi Címjegyzéke*. Kiadja az Országos Könyvforgalmi és Bibliografiai Központ. Magyar Nemzeti Múzeum. I. évf. 6. sz. 8° 332 l.

Fejős Imre: *Modern romantikus költők*. Szekszárd, 1927, 8° 64 l. – Az okosan megírt dolgozat a „konzervatív“ költőinkről először állapítja meg, hogy mennyire „modernekek“, „európaiak“ és „forradalmárok“ voltak a maguk korában. Így Például Ábrányi Emilről a következőket írja: „Emberideálja a francia forradalom vívmányainak letéteményese ... a szabadság dicsőítése, a királygyűlölet, a nép istenítése ... Egyetemes emberiségének végső alapja az a nagy emberszeretet, ami a néphez vonja s amiből fakad gyűlölete azok ellen, akikben a nép nyomorának okát hiszi megtalálni ... A szabadság Ábrányinál, mint ízig-vérig liberális gondolkodónál, minden baj arkánuma. Innen van királygyűlölete, az uralkodókban látva a szabadság legfőbb ellenségét ... A trónus mellett ott áll a háború és a hóhér, Hitvány hatalmasok intésére millióik pusztulnak el. Az emberiség ez ellenségeinek ezréért nem adná a gyermeke kisujját ... Hazai talajon is elég anyagot talált a munkátlanság megéneklésére. Látnia kellett a gazdag ősök mihaszna sarját, a címeres heréket, a megváltozott viszonyokba beilleszkedni nem tudó gentry hullását. Ezek ellen kelt ki minden haragjával, bennük látva a haladás ellenségeit, egy egészséges állapot akadályát. Keserű iróniával ostromozza a kaszinómorált ...“

Balla Antal: *A liberalizmus történelme, gazdasági és politikai tanításai*. Budapest, 1927, 8°. 364 l. – A szerző szinte merész feladatra vállalkozott, hogy ma, mikor divatossá vált, hogy a liberalizmust tegyék felelőssé mindazokért a nyomorúságokért, melyeket az utolsó másfél évtized alatt az egész világnak át kellett szenvednie, védőiratot írjon a liberalizmus mellett. Bármennyire tiszteletreméltó tárgyilagossággal tárgyalja ugyanis a szerző a politikai és társadalomgazdasági irányoknak egymáshoz való viszonyát és bármennyire hangoztatja is, hogy a konzervativizmust, szocializmust és katolikus reakciót épen úgy szükségképeni jelenségeknek tekinti, mint a liberalizmust, könyve mégis csak védőirat marad. Félreértések elkerülése végett le kell szögeznünk, hogy ez egyáltalán nem akar kicsinylés lenni, hanem a munkának a természetéből folyik. Ha egy meggyőződéses liberális és individualista írja meg a liberalizmus történelmét és elemezi ennek az irányzatnak politikai és gazdasági jelentőségét, akkor kedvező eredményekre kell jutnia, akár a múlt megítélésében, akár a jövő kilátások megrajzolásánál. Munkája padig egyúttal nagyon hasznos lehet még a más elveket vallókra is, mert a mi irodalmunk nagyon szegény az olyan természetű munkákban, melyek az egyes politikai irányzatok elvi alapjait rakják le. Sok helyes meglátás van a Balla könyvében, melyek megérdemelnék az egyes fejezetek szűk keretein túlmenő részletes feldolgozást és megírást is. Feltétlenül helyes például az a megállapítás, hogy az a

párt, amely a hetvenes évek elejétől 1905-ig a magyar parlament többségét alkotta és a szabadelvű nevet viselte, annak dacára, hogy lehetővé tette a zsidók térfoglalását és megcsinálta az egyházpolitikai reformokat, alapján véve nem volt liberális. Helyesen elemzi Széchenyi és Kossuth egymáshoz való viszonyát is, bár azt amit Széchenyiről ír, nem mindenben merném aláírni. Az ellentétet ugyanis, amely Széchenyinélt abban nyilatkozik meg, hogy individualista alapon csinált reformokat, az ősiség eltörlését és a zsidóemancipációt pedig ellenezte, Balla azzal magyarázza, hogy Széchenyi Angliában csak az élet anyagi oldalait látta meg, a nagyszerű politikai intézmények és önkormányzati szabadság pedig elkerülték a figyelmét. A magyarázat inkább az, hogy Széchenyi individualista volt ugyan, de egyúttal nagyon tudatos arisztokrata, aki reformjaival fel akarta rázni nemzetét, de a vezetést az arra hivatott kiválasztottak csoportjának szerette volna fenntartani. Mindezekon felül pedig még egy hiányzik ebből a máskülönbben hasznos és jó könyvből: a politikai és társadalomgazdasági erők játékának és egymást kiegészítő tevékenységének ismertetése. Hovatovább teret kell hódítani ugyanis a megismerésnek, hogy individualizmus, etatizmus, kollektivizmus, konzervativizmus, szocializmus, védvám és szabadkereskedelem, sőt még monarchizmus és köztársaság sem abszolút érvényű tételek, hanem csak irányzatok, melyek szüntelen kölcsönhatással vannak egymásra, szüntelen kompromisszumok szülni s ezeknek az összeütközéseknek és kompromisszumoknak eredője az, amit a multban történelemnek, a jelenben pedig politikának nevezünk.

t. s.

Jankovich Marcell: Az udvari bolond. Pozsony, 1426. 8° 281 l. Nagy öröm felvidéki magyar íróink között olyan kiforrott íróművészre akadnunk, mint Jankovich, az ügyvéd, aki a pennának hivatott forgatója akkor is, ha nem bírói kereseteket fogalmaz. Sokat olvasott, sokat és jól láthatott, azt ez az egy könyve is elárulja. Háborúviselt magyarjai, a kis földbirtokosok történetei: friss, üde légáramlat csap meg bennünket. Sok a politikai bölcsesség a bevezető novellában. Jules Lemaitre (En mange de vieux livres) egy tanulsága jut eszembe: a mások tapasztalatai számunkra nem érnek semmit, ennen bőrünkön kell éreznünk a sors taszításaiból eredő karcolásokat, mondja Mentor a fiatal Télémaquenak. Jankovich könyvének egyik-másik novellája, egyik-másik szimbolikus meséje nagyságáról. hiú dicsőségről ezt példázza.

(Szeged)

Kappel Gyula

Gina Lombroso: *A női lélek*. Ford. ifj. Moravcsik Gyuláné. Bpest, (1927,) 8° 255 l. – A lányának könyve nem propaganda irat sem a feminizmus mellett, sem a feminizmus ellen. Egyetlen célja az, hogy a kiváló asszonyok s köztük a könyv ragyogó intelligenciájú írójának szenvedéseiből, életküzdemeiből, vallomásaiból a férfiakkal s a férfiakért vívott harcaiból feltáruuló igazságokat hasznossá tegye minden szenvedő asszony számára. Lombroso Gina könyvét maga is leányának ajánlja, hogy tanácsaival megkímélje őt sok csalódástól. A férfiak igazságtalansága okozza-e a nők helyzetének függőségét, látszólagos elnyomottságát? – veti fel a kérdést s meg is adja erre a mindenkiben élő kérdésre a feleletet. A nőt és férfit nemcsak a közismert testi és lelki különbségek választják el egymástól: ezeken kívül van egy, mely alapvető, mindkét nem fejlődésére döntő befolyást gyakorló különbség: az, hogy a nő altruista, a férfi egoista. A nő alterocentrikus örömeinek, vágyainak középpontját nem magába, hanem egy másik élőlénybe helyezi, míg a férfi egocentrikus, a maga örömeit, érdekeit teszi világa középpontjává. A nő altruizmusa szükséges a faj számára, ha ez hiányoznék a nőből, nem volna képes az anyasággal járó szenvedésekre. A nő cselekedeteit a szeretet vezeti, ebből fakad tragikumája is, mert „a legszerencsésebb élet is tragikussá válik, ha nem védi saját önzése.” A nőből hiányzik az életnek az a védelme, amelyet az egoizmus nyújt a férfiak számára. Ezért van szüksége a férfira. A nő sajátos hibái és erényei is alterocentrikus voltából fakadnak: a szentimentalizmus, részvét, áldozatkészség, nagylelkűség, logikátlanság, merészség, részrehajlás, pörlekedés mind-mind az alterocentrikus lényéből s alterocentrikus életének jellemző vonásaiból: az aktivitásból, szenvedélyességből s ösztönösségből származnak. Ez a sajátos összetételű lelkiség, melyet nem az értelem, nem az ész irányítanak, hanem a szív, a szeretet, az ösztönös és spontán megnyilatkozások, ez a sokszínű s sokféle intuicióban gazdag és mindig érdekes titkokat rejtő egyéniség adja meg a nőnek varázsát. És ez okozza a nő különféleségét is. Ezért van nagyobb különbség nő és nő, mint férfi és férfi-egyéniesség között. Lombroso Gina megkülönbözteti a közönséges nőt a felsőbbrendű nőtől s az utóbbtól várja a női kérdések megoldását.

(Szeged)

Szigethy Vilma

Schneller Margit: *Tolsztoj világnézete és kulturfilozófiai jelentősége*. Doktori értekezés. Pécs. 1927, 8°, 51 l.

Birkás Géza: *Francia irodalmi olvasókönyv* nyelvtani függelékkel, reálgymnáziumok VII–VIII. oszt. számára Bp. 1927, 8°. 318 l.

Tóth Zoltán: *A vakok képzeletvilága*. Bp. 1927. 12° 198 l.

Erődi-Harrach Béla: *A magyar settlement-mozgalom eszméi*. Bp., é. n., 8° 59. l.

Paul Verlaine válogatott versei. Fordította: Szabó Lőrinc. Pandora-kiadás. Bpest, 1926, 1926. 8° 167 l.

Márki-Emlékkönyv. Irták tanítványai. Szerkesztette: dr. György Lajos. Márki Sándor halálának második fordulójára kiadja az Erdélyi Irodalmi Szemle. Cluj-Kolozsvár 1927, 8° 151 l. – Az emlékkönyv munkatársai Csonka-Magyarországról: Banner János, Buday Árpád és Gombos Albin.

Lechner Jenő: *A Magyar Nemzeti Múzeum Épülete*. 1936–1926. H. n. 1927, 4° 68 l. – A számos illusztrációval ékes díszmunka közli Pollack Mihály Jánosnak, a Nemzeti Múzeum építőjének arcképét. A könyvet a Magyar Nemzeti Múzeum Barátainak Egyesülete ajándékolta tagjainak.

Simon Andor: *Álomföld*. Versek. Budapest. Pandora kiadása, 1927, 8° 611. – Tipografiában és mondanivalójában, modorában: a kommun alatt megjelent expresszionista kiadványokhoz hasonlító versfüzet.

Magyar Írók. Pérely Imre rajzai. Első sorozat. Berény Imre kiadása. Bp. 1927, 12° 61 l. – Pérely Imre markáns portrékban örökíti meg az irodalom szereplő egyéniségeit. Az írók egy-egy bölcs mondással pótolják ki a rajzoló művészetét. Vajthó László kézírásában ezt olvassuk: „A hazafias fűzfapoéta olyan, mint az ókori tolvaj: templomba menekül, mert tudja, hogy ott nem bántják“. A Széphalom 7–9. száma Pérely albumából közölte Kosztolányi Dezső arcképét.

Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1913–1923. évi állapotáról és működéséről. Közzéteszi a M. N. M. főigazgatósága. Bp. 1926, 8° 70 l.

Ludovikás Levente, szerk. vitéz Rózsás József. 1927. évf. 1. sz. – A díszesen kiállított füzet tartalmából kiemeljük Szőke Endre cikkét, amely Az irodalmi hagyomány folytonossága az új magyar lírában címmel a következő konkluziót nyújtja: „... igenis találunk olyan közbelső pontokat, melyek Adyt a magyar irodalom múltjához kapcsolják. Leginkább odakapcsolja őt azonban magyarsága. Éppen Komjáthyval kapcsolatban jegyzi meg róla Babits Mihály már 1910-ben, az előbbi Übermensch természetének nemzetköziségéről szólva, hogy Komjáthynál Ady – sokszori magyarszidása mellett is – magyarabb: mert bár Komjáthy írt hazafias költeményeket, ezek nem reálisak, bármelyik nemzetre illenének, viszont Adynak érzései a magyar világ viszonyaiból fakadtak.“ – Erre a cikkre csak egy megjegyzésünk lehet: Ady megmondotta magáról, hogy „ifjú szívekben élek.“

Magyar Könyvszemle, Lukinich Imre közreműködésével szerkeszti Rédey Tivadar. 1927. évf. 1–2. f.

Muzsnai Dénes: Böhm Károly szellemtana és az újabb törekvések a mai lélektanban. Szeged. Filozófiai Intézet, 1927. 8° 32 l.

Irodalomtörténeti Közlemények, szerk. Császár Elemér. 1927, 1–2. f.

Kornis Gyula: *Posch Jenő I. tag emlékezete*. Budapest, M. T. Akadémia 1927. 8° 15 l. – „...Amikor halálom ágyán meglátogattam, a Zita kórház egyik kátrány-tetejű fabarakkjában a juniusi rekkenő hőségben, arcán a facies Hippocratica biztos jeleivel, primitív kórágán éppen akkor az Archiv für die gesammte Psychologieban megjelent értekezését szorongatta (44. köt. 3–4. f.), azzal a testi szenvedéseit enyhítő lelki örömmel, hogy nagy pszichológiájának német kivonatát Umriss einer realistischen Psychologie címen a külfölddel megismertethette, a maga igazságait, ahogy ő látta, a nagyvilág számára is az igazságért mindig bátran küzdő lelke közzétehetette.“

Pintér Jenő: *Szinnyei József I. tag emlékezete*. Bpest, M. T. Akadémia, 1927. 8° 20 l.

Zenei Szemle, szerk. Járossy Dezső és Major Ervin. 1927, 4–5 és 6–8. sz. – A 162–165. lapokon Lugosi Döme cikke: Szeged zenészei a 18. században.

Reményik Sándor: *Két fény között*. Versek. Erdélyi Szépművészeti Céh, Cluj-Kolozsvár, 1927, 12° 79 l. – A kötet két verse (Akác-sor ős utófán és Zászlószentelés) először a Széphalomban jelent meg.

Kádár Imre: *Nászrepülés*. Regény. Erdélyi Szépművészeti Céh. Cluj-Kolozsvár, 1927, 12° 188 l.

Szövetségi Évkönyv, VII. évf. kiadja az Eötvös-Collegium volt tagjainak Szövetsége. Bpest 1927, 8° 82 l. – Farkas Gyula írja Gragger Róbert nekrológiájában: „A Collegium Hungaricum-ban teljesen az Eötvös-Collegium szellemét igyekezett meghonosítani, ezt a nálunk addig páratlan szellemet, melynek csak egy szabálya van: a munka.“

Harsányi István és Gulyás József: *Új adatok Károlyi Gáspárról*. Sárospatak, 1927, 12° 16 l.

Hekler Antal: *Művészet és világnézet*. H. n. é. n. (1927), 4° 3 l. – „A művészet nemcsak formai, hanem mindenkor egyben világnézeti probléma, optikai kristályosodás formája az ember lelki és érzés-világának, a látható és láthatatlan világhoz való viszonyunknak. A lét kérdéseivel szemben való elvi állásfoglalás, mely mint motorikus erő, ott lüktet az ember szellemi életének minden megnyilatkozásában, az egyes korszakok művészetében is híven tükröződik.“

Fehér Ede: *Művelődéstörténeti korpép I. Lipót törvényeiben*. Szeged. 1927, 8° 66 l.

Waisbecker Ede: *Pázmány Horvát Endre szépirodalmi munkássága*. Pécs 1927, 8° 143 l. (=

Symposion.Könyvek, szerk. Várkonyi Hildebrand, 4. sz.)

Tóth Károly: *Beszédek*. 1926–1927. Szeged, 1927. 8° 178 l. – Régi hagyománya a kolozsvári–szegedi egyetemnek, hogy a rektorok beszédei kötetben megjelennek. Tóth Károly beszédeinek gyűjteménye azonban – tudománypolitikai szerepe és a Szegeddel kapcsolatos országos események folytán – túlnő az egyetemi kereteken. A beszédek egyrésze eredetileg a Széphalom lapjain jelent meg.

Századunk. Társadalomtudományi Szemle. Szerk. Vámbéry Rusztem, Szekeres János, Varró István, Purjesz Imre, 1927. 1–2. sz.

Lévay Lajos: *Petrozsény települése*. Odorheiu-Székelyudvarhely, 1927, 8° 49 l.

Ravasz László: *Tudom, kinek hittem*. Beszédek, cikkek, prédikációk. Bpest. 1927, 8° 347 l.

Társadalomtudomány. Heller Farkas és Bibó István közreműködésével szerkeszti Szombatfalvi György. 1927, 3–5. sz.

Ernyei József: A Pray-kódex termőhelye és eredeti rendeltetése. Bp. 1927, 8° 20 l.

Buday Árpád: Régészeti kutatásaink megszervezése. Szeged, 1927, 2, 7 l. – Az ország területét négy régészeti körletre kellene fölosztani. A szegedi körlet magában foglalná a Tiszántúlnak a Biharkeresztes-szólnoki vasútvonaltól és a Duna–Tisza közének Kecskemét magasságától délre eső részét.

A külföldi magyar intézetek működése és a magas műveltség célját szolgáló külföldi ösztöndíjak az 1925/1926. tanévben. Közvetteszi a M. Kir. Vallás- és Közoktatásügyi Minisztérium. Bp. 1927, 4, 47 l.

A tudományos társulatok és intézmények országos szövetségének 1926. évi működéséről szóló harmadik Jelentése. Bp. 1927, 4, 15 l.

Kogutowicz Károly: Szeged emberföldrajzi problémái. Szeged, 1927, 8, 20 l.

Aczél József: Szittyá-görög eredetünk. Bp. 1927, 4, 192 l. – Legközelebb írunk róla.

L'Occupation turque et Hongrie et ses conséquences sur l'évolution ultérieure du pays et sur celle de l'Europe orientale, par D. de Szent Iványi. Paris, 1926, 8, 22 l.

Zoltan Baranyai: *H. F. Amiel, traducteur de Petőfi*. Extrait de la Revue des Etudes Hongroises, 1927, 8° 19 l. – Baranyai Zoltán ismerteti H. F. Amielnek, e különös életű és munkásságú francia írónak Petőfi fordításait. Amiel tizenhárom Petőfi fordítását közli és ismerteti az utat, amelyen Amiel Petőfi költészetével találkozott. Petőfi költészetét Meltzl Hugo ismertette meg Amiellel berlini, talán heidelbergi találkozásaikon. Meltzl 1877-ben a matematikus és szanszkritista Brassai Sámuellel megalapítja Kolozsvárott az „Összehasonlító Irodalomtörténeti (később Irodalmi) Lapok“-at. Később a lap címe „Acta comparationis litterarum universarum“ lett s ennek a lapnak munkatársai közé tartozott Amiel is, 1878-tól 1881-ig, haláláig és itt jelentek meg Petőfi fordításai is. Meltzlen kívül még egy ismertető jele volt Amielnek: Hyppolite DesbordesValmore, egy francia közoktatásügyi minisztériumi tisztviselő fia, aki behatóbb Petőfi tanulmányozás után Ujfalvy Károllyal együtt lefordított több Petőfi verset francia prózára. Amiel azonban azt a látszatot kelti, mintha magyar szövegből fordított volna. Természetesen az eredeti szöveget nem ismerve, fordításaiban sokszor eltávolodik Petőfi képeitől, még a gondolataitól is. Meltzl írhatta a kommentárt is Amiel fordításai elé, melyben a szerkesztő felhívja a figyelmet Amielre, Petőfi első francia átköltőjére, aki a magyar nyelv ismerete nélkül bele tudott hatolni Petőfi szellemébe. A kommentár kiemeli a fordító elegáns, verselését és készségét. Meltzlnak az volt a törekvése, hogy a fordításokat összegyűjtve kiadja. Erről a tervről Amiel is tudott. Baranyai örzi most a versfordításoknak kéziratát. A fordítás még nem tökéletes, Amiel túlságosan ragaszkodott Desbordes prózai fordításához s bár azokat költeményekké verselte át, mégis megérezni rajtuk, hogy csak másodkézből ismerte Petőfit. A verselés kedvéért többször engedményt tesz a tartalom rovására s olykor a szófordulatok és a trópusok nehézkessége is eltávolítja Petőfitől. Mégis hálával és kegyelettel kell Amielre gondolni, mert szerette Petőfit s az európai kultúrközösség kincsei közé akarta emelni költészetét.

(Szeged)

Szigethy Vilma